

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПРОЦЕСОМ В УКРАЇНІ

© Воронкова В.Г., 2008

Надано аналіз теоретичних засад управління інноваційним процесом в Україні, що передбачає теоретичні засади інноватики як нової дисципліни і науки про інноваційні процеси, зокрема аналіз сутності інновацій, види інновацій, об'єктивні і суб'єктивні чинники розвитку інновацій, інноваційний механізм як складний соціальний організм, який потребує для свого розвитку високого рівня економіки та управління інноваціями; умови ефективної реалізації інноваційного механізму; функції інновацій, що сприяють ефективному введенню інновацій; переваги інноваційного менеджменту як одного з найефективніших видів менеджменту.

Ключові слова: інновації, інноваційний менеджмент, види інновацій, інноваційний процес, інноваційний механізм, інноватика, управління інноваціями, оптимізація інновацій, інноваційна політика, інноваційна діяльність

In the article the analysis of theoretical principles of innovative process control is given in Ukraine which includes theoretical principles of innovatiki as new discipline and science about innovative processes, in particular analysis of essence of innovations, types of innovations, objective and human factors of development of innovations, innovative mechanism as difficult social organism which requires for the development of high level of economy and management innovations; terms of effective realization of innovative mechanism; functions of innovations which are instrumental in effective introduction of innovations; advantage of innovative management as one of the most effective types of management.

Keywords: innovations, innovative management, types of innovations, innovative process, innovative mechanism, innovatika, management, optimization of innovations, innovative policy, innovative activity, innovations

Постановка проблеми

Теоретичні засади управління інноваційним процесом пов'язані насамперед з роботами Г. Тарда (Франція), Н.Д. Кондратьєва (Росія), Й. Шумпетера (Австрія, США). Існує навіть така дисципліна й наука, як "інноватика", що являє собою напрямок в сучасній соціальній філософії та соціології, який вивчає інновації в різних сферах людської діяльності (соціальна сфера, економіка, наука, культура, політика). Об'єктом дослідження інноватики є інновації, що розглядаються як соціальний процес, а їхня предметна сфера як соціальний зміст, що включає такі аспекти: інституційні особливості інноваційної діяльності (творчість, креативність, інтелектуальна власність); комунікативні особливості інноваційної діяльності (система особистісних зв'язків, рольовий статус інноватора); управлінські особливості інноваційної діяльності (прийняття інноваційних рішень, інноваційний ризик); інноваційної культури (інноваційна свідомість, виховання); інноваційних систем (на рівні суспільства, організацій); державної інноваційної політики; інноваційного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми інноваційного механізму в Україні розробляли такі автори, як Б. Адамов, Г. Андрощук, Ю. Бажал, М. Гапоненко, В. Голюков, Ю. Гохбер, В. Герасимчук, М. Герасимчук,

М. Данько, В. Дергачов, О. Дзьоба, М. Данилюк, В. Корольов, І. Коробейников, Н. Кухарська, П. Лоранж, І. Макаренко, Ю. Макогон, К. Мезенцев, Е. Окрут, Б. Санто, В. Соловійов, С. Соснін, І. Тимошенко, В. Ткаченко, Е. Уткін, Б. Холод, О. Чмир, Д. Шевчук, теоретичні засади яких спрямовані на нові форми активізації інноваційної діяльності в Україні.

Постановка цілей

Дослідження теоретичних основ та прикладних проблем управління інноваційним процесом в Україні зумовлює постановку таких цілей:

- ✓ сформувати нову концепцію управління інноваційними процесами в умовах глобалізації, в контексті якої розвивається інноваційна діяльність як найперспективніший напрямок реалізації цілей держави в умовах ринку та конкурентоспроможності економіки;
- ✓ визначити теоретичні засади та категоріальний апарат управління інноваційним процесом в Україні.

Виклад основного матеріалу

Основна категорія інноватики – це інновація, що означає будь-яке нововведення в певній сфері людської діяльності, відповідно до якої виокремлюються різноманітні інновації – соціальні, культурні, технічні, економічні, політичні. Упровадження інновацій є результатом матеріально-предметної і духовної діяльності людей, спрямованих на задоволення певних потреб людей і суспільства. Здатність суспільства до упровадження інновацій визначає рівень соціального, культурного і економічного розвитку країни. Загальновизнаними критеріями інновацій (винаходу, наукової ідеї, стратегії управління) є їх значущість і широта упровадження, тобто використання. Різні специфічні аспекти інновацій вивчаються також у межах економіки, соціальної психології, теорії менеджменту та інноваційного менеджменту. Найрозповсюдженішими в інноватиці є технічні інновації (технологічні), динаміка яких, як показано Н.Д. Кондратьєвим (Росія), Й.Ф. Шумпетером (Австрія, США) та іншими дослідниками, перебуває в основі циклічного розвитку ринкової економіки. Для виникнення технічних інновацій необхідно створення низки умов: наявність суспільної потреби в інноваціях; велика кількість потенційних інноваторів, тобто енергійних учасників інноваційних процесів; наявність певної інфраструктури, а також систему освіти, систему захисту інтелектуальної власності (патенти, ноу-хау, ліцензії), інформаційні системи. Розвитку інновацій в сучасному українському суспільстві чинять перепони деякі об'єктивні і суб'єктивні фактори. Щодо технічних інновацій до числа основних об'єктивних факторів належить: розрив між науковою і технологічною базою виробництва; економічна неефективність інновацій; несприйнятливості науково-конструкторських центрів до практичних потреб виробництва; відсутність особистої зацікавленості певних груп дослідників і працівників в інноваціях; недосконалість методів менеджменту і маркетингу; невідповідність системи освіти сучасним вимогам підготовки дослідників і керівників виробництва; недоліки правового захисту інтелектуальної власності; ситуація економічної кризи (інвестиційна криза, недоступність кредитів, безробіття). Суб'єктивні фактори властиві загалом всім сферам виробництва інновацій. До цих факторів треба зарахувати: відсутність адекватних уявлень про перспективи розвитку основних сфер людської діяльності; зневажливе ставлення до теоретичних знань; відсталість мислення; неприйняття нововведень; побоювання ризиків. У масштабах країни розвиток інновацій стимулюється державною інноваційною політикою, що передбачає селективність податкової, інвестиційної і кредитної політики, пряму фінансову підтримку окремих дослідницьких і технологічних програм. Соціальні результати інновацій можуть бути вирішальними і малопередбачуваними. Для країн, що демонструють стадію доганяючої модернізації, перевищення певної “критичної маси” інновацій, насамперед при силовому упровадженні останніх часто спричиняло соціальні кризи. До того ж процеси глобалізації і міжцивілізаційної взаємодії об'єктивно пов'язані з інноваційним менеджментом чи управлінням інноваціями. У сучасній ситуації глобалізації інновації стають ключовою стратегією конкуренції в ХХІ столітті, як на рівні національних економік, так і на рівні окремих підприємств. Інновації стають рушійною силою продуктивнішого економічного зростання

в умовах трансформації всіх сфер України. У сучасній Україні орієнтація на інноваційний розвиток вимагає створення національної системи управління інноваціями, яка спрямована на підвищення сприйнятливості економіки і всього суспільства до інновацій. Інноваційний менеджмент, який потрібно розвивати в Україні, являє собою сукупність певних організаційно-економічних, психологічно-соціальних методів, форм і способів управління всіма стадіями інноваційного процесу на рівні не тільки первинних (фірм, компаній, корпорацій), а й інших ланок економіки – галузей, територій, суспільного господарства загалом. Це такий спосіб дій, за якого інноваційний процес набуває сприятливих умов для свого розвитку. Інноваційний менеджмент – це управління змінами. У контексті розвитку інноваційних механізмів необхідно розвивати інноваційну систему як сукупність взаємопов'язаних елементів, здатних організувати і підтримати ефективний стан інноваційного процесу. При цьому інноваційна система має внутрішнє і зовнішнє середовище, управляючи і управлінську систему, яка значною мірою впливає на розвиток інновацій. Елементами інноваційної системи будь-якого рівня є цілі та інновації, за допомогою яких досягається упровадження інновацій; інноваційний процес та його учасники, які діють за певними технологіями, відносини і зв'язки яких упорядковані організаційною структурою; необхідні ресурси, управління, що створюють і налаштовують інноваційний механізм. Інноваційне середовище – це співіснування внутрішнього і зовнішнього середовища учасника інноваційного процесу. Дальнє (макросередовище) і ближнє (мікросередовище) оточення складають умови будь-якого учасника інноваційної діяльності, що здійснюють цю діяльність, а також безпосередню діяльність, що розгортається в контексті сукупності умов макросередовища і мікросередовища. Компонентами макросередовища виступають соціальна, технологічна, економічна і політична сфери; компонентами макросередовища прийнято вважати визначені стратегічні зони господарювання – ринок нововведень, ринок чистої конкуренції нововведень (інновацій), ринок капіталу (інноваційних інвестицій), етапи адміністративної системи, з якими безпосередньо пов'язані учасники інноваційного процесу, ланки інноваційної інфраструктури, що обслуговують інноваційний процес. Під внутрішнім інноваційним середовищем варто розуміти внутрішньофірмові відносини складників (фірми організації, установи), а також зв'язки, що створюються станом елементів системи фірми, які впливають на її інноваційну діяльність. Інноваційний механізм – це ринкове і (чи) адміністративне формування інноваційних потреб і попиту, з одного боку, та інноваційної пропозиції, з іншого. Тому сьогодні в умовах ринку необхідно створити поле – “попит-пропозиція”, яке б сформувало інноваційні рушійні сили, підтримуючи ринкове інноваційне середовище, яке в напівавтоматичному режимі створювало б і регулярно відтворювало це поле або відповідне адміністративне середовище. У будь-якому разі в контексті інноваційної діяльності повинна здійснюватися сукупність впливів – активних і достатніх для успіху інноваційного результату. Сьогодні інноваційний менеджмент виробив механізми – ринковий, адміністративний і змішаний, які тою чи іншою мірою упроваджуються в практику ринкового господарювання. При цьому повинен бути задіяний вплив трьох груп факторів на інноваційний процес: а) стимулювання пропозицій нововведень; б) підвищення попиту на результат інноваційного процесу; в) вплив на умови, які стимулюють нововведення. Для реалізації інноваційного механізму повинна бути задіяна інноваційна стратегія як вироблення організацією цілей отримання стійких прибутків, конкурентних переваг, а також виживання в довготривалій перспективі відповідно до своєї місії і динамічно плінного зовнішнього середовища. Засобами досягнення цілей, тобто стратегіями, у цьому разі слугує як інтенсивний розвиток всіх елементів виробничо-господарської системи підприємства, так і їх інноваційного розвитку. Якщо перші забезпечують послідовне збільшення потенціалу і його збереження, то другі – дають можливість різко підвищити його рівень, подолати накопичений технологічний розрив, набути нові якості потенціалу. Інноваційною стратегією називають такі засоби досягнення цілей підприємства, які пов'язані з інновацією та інноваційною діяльністю. Підвищення прибутку, виживання, посилення конкурентних позицій та інші фірмові цілі часто можуть бути реалізованими лише під час інноваційного розвитку, наприклад, під час випуску нового продукту, переходу на нову технологію, освоєння нових методів управління, зміні керівного складу, реструктуризації (заміні старої організаційної структури на нову), нової логістики

фінансових потоків. Інноваційна сфера – це система взаємодії інвесторів, товаровиробників конкурентоспроможної продукції (послуг) і розвинутої інфраструктури. Для реалізації інноваційного механізму повинна бути задіяна інноваційна мета як сукупність стратегій інноваційного розвитку організації, яка визначається видами (типами) очікуваних нововведень: виготовленням і освоєнням нових продуктів (послуг), технологій, способів організації виробництва, ринків, структури, систем управління. Для організації процесу реалізації даних стратегій формулюються інноваційні цілі, наприклад, – розробити і оволодіти виробництвом нового продукту, перейти на нову технологію. Інноваційні цілі організації передбачають довгоочікуваний результат її діяльності, досягнутий на основі реалізованого нововведення (інновації) в обмежені строки і з обмеженими ресурсами, виражений у кількісному і якісному розвитку організації, в набутті певних нових якостей своєї діяльності. Організація інноваційної діяльності всіх суб'єктів передбачає структуризацію інноваційних цілей і будову “древа цілей”, що визначається видом нововведення. Отже, нововведення – це процес і результат дослідження і розробок, втілений в новій і удосконаленій продукції і технології, методах організації виробництва, праці і управління. З ним пов'язана технічна, організаційна і комерційна інформація, що становить секрет виробництва (ноу-хау). Нововведення, як процес науково-технічної діяльності, передбачає етапи: 1) маркетинг (виявлення і формування попиту на нововведення на основі аналізу проблем, які виникають у споживачів); 2) пошукове дослідження (відкриття і опис закономірностей і явищ з метою їх практичного використання); 3) прикладне дослідження (встановлення технічної можливості, соціально-економічної доцільності і способів використання результатів пошукових досліджень і задоволення попиту на нововведення); 4) техніко-економічна розробка (створення проектно-будівельної, конструкторської, технологічної і організаційної документації, виготовлення і використання досвіду зразків, необхідних для використання результатів прикладних досліджень); 5) технічне засвоєння нововведень (введення в дію виробничої системи і досягнення її проектно-будівельної можливості, випуск головного промислового зразка чи серії, відповідної до технічного завдання); 6) комерційне освоєння нововведення (окупність витрат і отримання прибутку на основі досягнення проектно-будівельної собівартості, рентабельності і об'єму реалізації). На ринку нововведень предметом угоди є переважно результати творчості (інтелектуальна власність). До об'єктів інтелектуальної власності належать програми для ЕОМ, бази даних, типологія інтегральних схем, ефект від нововведень може бути: економічним, соціальним, екологічним, інформаційним, радикальним, що в цілому вимагає ринкових оцінок. Поряд з традиційними критеріям (правило прибутку) використовується дисконтування інвестицій і різні неартістичні оцінки (науково-технічний, соціальний та економічний потенціали та рівень виробництва). Підприємець на ринку нововведень стикається із великою невизначеністю величини витрат, результатів і строків їх досягнення, великим розривом у часі між авансуванням витрат (інвестиціями) і отриманням фактичного ефекту. Тому тут важливе значення має страхування ризику, особливо ризикове (венчурне) фінансування, коли вкладник у разі успіху нововведення одержує значну частку (майже половину) прибутку, а у разі успіху – не претендує на повернення грошей, а також лізинг – решта техніки в оренду з платою в кредит (по мірі отримання прибутку) і правом її викупу з підсумковою вартістю.

Інновації, чи нововведення, – це створювані (освоєні) нові чи удосконалені технології, види товарної продукції чи послуг, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, що впливають на просування технологій, товарної продукції та реалізацію інновацій, товарної продукції чи послуг на ринок. Діяльність, що забезпечує створення і реалізацію інновацій, має назву інноваційної діяльності. Залежно від об'єктів інноваційної діяльності на виробництві можна виокремити такі види інновацій: 1) продуктові (нові товари та послуги); 2) маркетингові (нові ринки, способи просування товарів на ринок, збутової діяльності); 3) технічні – нові чи удосконалені види засобів праці; 4) технологічні – нові матеріали, технологічні процеси, прийоми і методи роботи; 5) організаційні – нові рішення в сфері організації виробництва, управління, праці; 6) соціальні – ті, що підвищують рівень соціального розвитку та соціального забезпечення працівників виробництва; 7) комплексні – нові рішення, що забезпечують комплексний підхід до розвитку і удосконалення різних елементів виробничої

системи. Залежно від значущості інновацій для виробництва їх необхідно розділити на великі, середні та дрібні. Так, великі технічні інновації ґрунтуються на відкриттях і великих винаходах і формують нове покоління техніки; середні слугують основою для створення нових моделей і модифікації існуючої техніки, а також розширюють сферу їх застосування; дрібні покращують виробничі чи споживацькі параметри існуючої техніки на основі використання дрібних винаходів і раціоналізаторських пропозицій. Як і будь-який виробничий процес, інноваційна діяльність потребує для свого ефективного здійснення управління цією діяльністю. Управління інноваціями на сучасному виробництві – це найважливіша складова частина управлінської діяльності взагалі, пов'язана з забезпеченням розвитку виробництва, удосконалення всіх його елементів і підсистем. Управління інноваціями передбачає формування відповідної системи управління, тобто форм і методів управління інноваційної діяльності, які значною мірою визначаються характером здійснюваних нововведень. Центральне місце серед останніх займають продуктові інновації, які визначають в остаточному підсумку зміст робіт зі створення інших видів інновацій. До того ж все більше і самостійне значення набувають інновації в інших сферах, насамперед в соціальній, що пов'язано з необхідністю створення “потенціалу успіху” для вирішення проблем, які можуть виникнути в майбутньому. Відповідно до етапів господарського циклу сучасного підприємства до функцій управління інноваціями (в основі яких лежать інновації продуктового циклу), нерозривно пов'язані з функціями управління виробництвом загалом, необхідно зарахувати: аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, розроблення стратегії, управління науковими дослідженнями і розробками, управління освоєнням і виробництвом, управління реалізацією (збутом, обігом). Основний напрямок аналізу зовнішнього середовища – це дослідження ринку продукції та послуг (маркетингові дослідження); результатами такої роботи є: формування основних якісних і кількісних вимог до продукції (послугам), визначення кола їх можливих споживачів, сфер збуту, форм і способів реалізації. На цьому етапі проводиться також вивчення можливостей підприємства з виробництва необхідних товарів, тобто виконання аналізу внутрішнього середовища підприємства, розроблення відповідних рекомендацій та стратегії підприємства. Під стратегією підприємства загалом розуміється сукупність перспективних цілей його діяльності і способів їх досягнення. До складу перспективних цілей входять як загальні показники господарської діяльності виробництва, так і інноваційні завдання, що зачіпають різні аспекти діяльності підприємства, які підлягають змінам і удосконаленню.

Зміст функції “управління інноваціями” об'єднує: 1) управління НР і розробками; 2) технічні функції, які забезпечують вирішення комплексу питань, пов'язаних з технічним і технологічним забезпеченням інноваційної діяльності, основним змістом яких являються конструкторська, технологічна, транспортна, складська, метрологічна та інші види підготовки виробництва; 3) економічні функції управління інноваціями, розробка планів виробництва нової продукції, що передбачають: виконання маркетингових досліджень продукції, визначення необхідного обсягу капітальних вкладень, розрахунок витрат на виробництво, розрахунок економічних норм і нормативів, доходів і прибутку, формування системи врахування випуску продукції, вирішення питань, пов'язаних з оплатою праці та її матеріальним стимулюванням; 4) організаційні функції – це вирішення питань організації виробництва нової продукції (організації робочих місць, бригад, участків, цехів, виробництв), організації праці працівників і колективів, організації управління виробництвом, кадрового забезпечення виробництва; 5) соціальні функції передбачають підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації кадрів, створення нормального соціально-психологічного клімату в колективах, покращення умов праці і побуту працівників, подолання соціально-психологічних бар'єрів, що чинять перепони нововведенням. До заходів фінансової підтримки нововведень на фірмах в економічно розвинутих країнах використовуються особливі форми планування бюджету виробничих підрозділів. Тільки після того, як нова продукція успішно продається на ринку протягом двох або більше років, дані про неї додають у звітність відповідного підрозділу, щоб не понижувати його показники на період освоєння нововведень. Організаційна підтримка інноваційної діяльності тісно пов'язана з реалізацією організаційних функцій управління нововведеннями, які можуть здійснюватися: 1) у межах існуючої системи управління підприємством; 2) у форматі

програмно-цілового призначення (розробка і реалізація цільових програм підприємства, створення цільових груп по вирішенню конкретних проблем); 3) з використанням дивізіональних структур; 4) у межах науково-виробничих об'єднань різного типу, в тому числі і мережених; 5) з використанням договірних відносин з підприємствами, організаціями, що складають науково-виробничу інфраструктуру; 6) з використанням послуг у різних формах висококваліфікованих спеціалістів-консультантів; 7) у межах системи управління якістю, що забезпечує реалізацію інноваційного циклу з удосконалення конкретних видів продукції.

Висновки

1. Інноваційний цикл в сфері управління передбачає виконання наукових досліджень, розробок, їх реалізацію і контроль за результатами застосування. При цьому можливо використання найрізноманітніших форм розвитку цієї діяльності: 1) функціонального управління (форм і методів роботи керівного персоналу підприємства, окремих управлінських підрозділів); 2) цільового управління (цільових підсистем управління: персоналом, інноваціями, якістю, ресурсами); 3) системи управління в цілому (комплексна раціоналізація управління). Сьогодні на фірмах і в корпораціях розвинутих країн все більша увага приділяється інноваційному менеджменту як сучасній формі управління інноваційною діяльністю. Під інноваційним менеджментом розуміється управління інноваціями у всіх сферах діяльності, комплексне обґрунтування інноваційних рішень; управління творчою активністю працівників. Інноваційна діяльність – це діяльність, спрямована на пошук можливостей, що забезпечують практичне використання наукового, науково-технологічного результату та інтелектуального потенціалу з метою одержання нового чи поліпшення продукту, способу його виробництва і задоволення суспільних потреб у конкурентоспроможних товарах і послугах; форма діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу. Вона об'єднує випуск і поширення принципово нових видів техніки та технології; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізацію дострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил; розробку та впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального та економічного становища; діяльність, зумовлену результатами маркетингових досліджень, що охоплює науково-технічні розробки, інженерну підготовку виробництва; технічні, організаційні та інші нововведення; формування інноваційної політики та реальне інвестування інвестицій у новачі та нововведення.

2. Сучасна держава може стійко розвиватися тільки за умови, якщо його інноваційна політика спрямована на підвищення рівня і якості життя громадян, розширення їх можливостей формувати своє майбутнє. Високу якість і рівень життя населення, головну мету економічного розвитку будь-якої держави може забезпечити тільки її висока конкурентоспроможність. Разом з тим тільки ефективна інноваційна політика та інноваційна діяльність можуть забезпечити конкурентоспроможність країни, щоб вийти на світовий рівень, забезпечивши її високу інтеграцію, визначення взаємодії інтегрованих структур бізнесу на конкретних товарних ринках. У практиці світового господарювання не було практично жодного уряду, яке б не проголосило підвищення конкурентоспроможності країни одним з основних завдань своєї інноваційної політики. В умовах глобалізації держава повинна сприяти створенню механізмів оптимізації інноваційної діяльності з метою виходу конкурентоспроможної продукції на міжнародні ринки; використанню міжнародних трансферів та інноваційних продуктів в різних галузях, створюючи науково-дослідні і проектно-конструкторські структури малого і середнього бізнесу, здатні генерувати високі інноваційні ідеї; забезпечувати матеріальне наповнення інвестиційного ринку, насамперед, прогресивними технологіями, спрямоване на використання інноваційного потенціалу науки та високих технологій; сприяти створенню науково-виробничих інноваційних комплексів, головною метою яких є перехід на якісно новий рівень інноваційного розвитку країни, "... який має забезпечити трансферт технологічних інновацій у всі сфери життєдіяльності соціального організму країни з метою створити наукову парадигму інноваційного розвитку України, яка б розвивалася в контексті інтеграції науки, освіти, виробництва, бізнесу та визначення пріоритетів діяльності з врахуванням проблем [* , с. 20]".

3. Необхідно розвивати конкуренцію соціально-відповідальної глобалізації, глобалізації з „людським обличчям”, а саме розвиток гуманістичного інноваційного менеджменту, в центрі якого була б людина як „міра всіх речей”, щоб перейти до „економіки знань” та „нової інноваційної економіки” до регіонального стабільного розвитку. Концепція інноваційного розвитку країни в контексті глобалізації повинна включати: перехід вітчизняного виробництва на інноваційний шлях розвитку; інтенсифікацію процесу оволодіння науковими знаннями, новими інноваційними технологіями та їх практичним використанням, підвищення ролі наукових і технологічних факторів у подоланні кризових явищ у соціально-економічному розвитку та в сфері технологічного розвитку Невід’ємною частиною державної політики має стати удосконалення механізму інноваційного розвитку, сформувавши систему місцевих фінансових джерел та іноземних інвестиції для інноваційного розвитку.

4. У зв’язку з формування нової концепції інноваційно-інвестиційного розвитку необхідно розвивати: конкуренцію робочого персоналу; конкуренцію персоналу управління; конкуренцію ділової репутації та ініціативи; конкуренцію досягнень; конкуренцію якості; конкуренцію споживачів продукції; конкуренцію інформаційного забезпечення; конкуренцію фінансових та ресурсних послуг. Україна може вийти на передові рубежі інноваційного розвитку завдяки залученню передових технологій; відтворенню власних наукових і технологічних досягнень; державного і ринкового регулювання; державного і приватного фінансового забезпечення модернізації вітчизняної економіки. Успіхам у модернізації економіки і досягнення високих результатів в інноваційному розвитку середовища має сприяти національний дух українського народу; моральні засади; розвиток науки, освіти, культури; патріотизм українського народу. Досвід нагромаджений під час реформування зводиться до такого: реформи, розвиток і стабільність, регулювання відносин між центром і регіонами; вироблення активної інноваційної стратегії для забезпечення стабільного економічного зростання; формування нового абрису інноваційної економіки, в основі якої інформація та інтелектуальна праця, всебічний технологічно-інноваційний процес, в основі якого стрімкий розвиток освіти, інтелектуалізму, науки, інформаційних технологій, інформації як головного інтелектуального ресурсу інноваційно-інвестиційної політики.

5. Необхідно формувати інтелектуальні підприємства, а також прогресивні механізми оволодіння капіталом і владою; проектувати комплексні інноваційні програми регіону з метою управління соціально-економічними системами різної природи – і масштабів – від підприємства і корпорації до держави і світової спільноти. Українська ідея епохи глобалізації заключається в побудові високоінтелектуальної цивілізації, яка повинна об’єднати інтелектуальну економіку, патріотичну інтелектуальну творчу спільноту і інтелектуальну просвітницьку еліту. Для цього необхідно проаналізувати весь комплекс проблем, пов’язаних із характеристикою суті та структури інноваційно-інвестиційних ресурсів; розробити випереджаючі заходи, які були б достатніми для мобілізації інноваційних національних джерел соціально-економічного зростання економіки в глобальному ареалі господарювання в умовах ринку та конкурентоспроможності; накопиченню критичної маси та її використання з метою економічного зростання та досягнення стабільного розвитку як країни, так і регіонів; створити базу інноваційно-інвестиційного процесу, що є основним фактором цивілізаційного зростання.

Перспективи подальших досліджень

Аналіз теоретичних засад управління інноваційним процесом в Україні, що передбачає теоретичні засади інноватики як нової дисципліни і науки про інноваційні процеси буде використано у подальших дослідженнях щодо формування парадигми інноваційно-інвестиційного розвитку України та вироблення практичних рекомендацій щодо оптимізації цього розвитку в умовах глобалізації.

**Воронкова В.Г. Розвиток науки та виробництва в контексті інноваційно-інвестиційної парадигми // Збірн. наук. пр. "Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії". – Запоріжжя: ЗДІА. – Вип. № 27. – 2006. – 238 с. – С.12–21.*